

Näin naapurissa

Antti Suvanto

Johtokunnan neuvonantaja

Suomen Pankki

Ruotsi ja Suomi ovat hyvin samankaltaisia maita. Mailla on pitkä yhteinen historia. Instituutiot ovat samankaltaisia. Molemmat maat edustavat pohjoismaista hyvinvointivaltiomallia. Monissa uudistuksissa Ruotsi on ollut edelläkävijä. Suomi on seurannut muutaman vuoden perässä sekä hyvässä että pahassa.

Pohjoismaiselle hyvinvointivaltiolle on leimaa-antavaa korkea verotus, mutta myös korkea verotus ainakin Manner-Eurooppaan verrattuna. Korkeasta veroasteesta huolimatta molemmat maat ovat 10–15 vuoden aikana menestyneet kansainvälisessä vertailussa varsin hyvin.

Talouskasvu on vuoden 2008 jälkeen ollut keskimäärin yhden prosenttiyksikön verran nopeampaa kuin euroalueen maissa keskimäärin. Inflaatio on samana aikana ollut keskimäärin hitaampaa kuin euroalueella keskimäärin.

Toinen maista on ollut mukana rahaliitossa ja toinen ei. Siitä huolimatta talouskehitys on karkeilla makromuuttujilla mitaten näissä kahdessa maassa ollut paitsi keskenään samankaltaista myös menestyksellisempää kuin euroalueella keskimäärin.

Selitys on yksinkertainen. Molemmissa maissa on harjoitettu sellaista talouspolitiikkaa, kuin kaikkien rahaliiton maiden olisi pitänyt harjoittaa. Valtiontalous on pidetty suurimmaksi osaksi ylijäämäisenä. Tästä tavoitteesta on vallinnut poliittinen yksimielisyys. Hintavakaus on molemmissa maissa laajasti hyväksytty yhteiskunnallinen tavoite ja vahvasti ankkuroitu odotuksiin.

Molemmat maat ottivat opikseen 1990-luvun lamakokemuksista. Työ- ja hyödykemarkkinat toimivat moniin muihin Euroopan maihin verrattuna joustavasti. Pankkijärjestelmän vakaudesta on pidetty huolta.

Talouskehityksessä ei ollut suuria eroja edes suuren taantumien aikana. Molemmissa vienti ja teollisuustuotanto romahtivat. Ruotsissa elpyminen on kuitenkin ollut nopeampaa, ja toisin kuin Suomessa vienti ylittää jo taantumaa edeltävän tason.

Kruunun heikkeneminen taantumien aikana tuki vientiteollisuuden kannattavuutta, mutta tuskin ehti sanottavasti vaikuttaa vientivolyymeihin. Nyt naapurimaan vientiteollisuuden ongelmana on vahvistuva kruunu. Suomi puo-

lestaan on menettänyt kilpailukykyään yksikötyökustannusten nousun kautta.

Valtiontalous on Ruotsissa paremmalla tollalla kuin Suomessa. Kestävyyssvajetta ei käytännöllisesti katsoen ole.

Vaikka pidemmällä aikavälillä maat ovat edenneet tasatahtia, loppukirissä Ruotsi näyttää ottaneen selvän etumatkan. Ruotsin talouden rakenne on monipuolisempi. Ruotsissa on ollut rohkeutta edetä rakenneuudistuksissa nopeammin kuin Suomessa. Ruotsissa palkanmuodostus on joustavampaa kuin Suomessa. Paikallinen sopiminen on yleistä, ja siellä hyväksytään ajatus, että suljetun sektorin palkat eivät saisi nousta teollisuuden palkkoja nopeammin. Keskuspankin itsenäisyys ja inflaatio tavoitteen uskottavuus edistää palkkamalattia, koska siitä lipsuminen toisi mukanaan korkeammat korot.

Ruotsissa akateemisten ekonomistien panos yhteiskunnallisessa keskustelussa ja talouspoliittisten vaihtoehtojen pohtimisessa on paljon suurempi kuin Suomessa. Ehkä se omalta osaltaan selittää avoimuutta erilaisille kokeiluille, joiden avulla rakenneuudistuksia voidaan edistää.

Suomalaisten ekonomistien on hyvä seurata ruotsalaista keskustelua. Tutustumisen voi aloittaa lukemalla ruotsalaisen monitoimimiehen, taloustieteilijän ja yhteiskunnallisen keskustelijan Assar Lindbeckin tuoreet muistelmät *Ekonomi är att välja* (Albert Bonniers Förlag 2012). Kirja kuvaa monipuolisesti ruot-

salaista politiikkaa, talouspolitiikkaa ja taloustieteellistä tutkimusta yli viidenkymmenen vuoden ajalta.

Lindbeck on itse jättänyt jälkensä moneen hankkeeseen. Hän oli järjestämässä Ruotsiin tohtorikoulutusohjelmaa, luomassa taloustieteen Nobel-palkintoa ja perustamassa *Ekonomisk debatt* -aikakauskirjaa. Vuosikymmenten aikana hän on kouluttanut lukuisan määrän seuraajia sekä tutkijoina että yhteiskunnallisina keskustelijoina.

Lindbeck on ollut ajamassa monia talouspoliittisia uudistuksia. Joissakin asioissa, kuten vuokrasäännöstelyn purkamisessa, hän on lyönyt toistuvasti päätään seinään. Toisissa asioissa hän taas on pannut uudistuksiin vauhtia. Esimerkkinä voi mainita ns. Lindbeckin komitean ehdotukset vuodelta 1993. Näistä ehdotuksia suuri osa pantiin toimeen, mikä osaltaan selittää Ruotsin talouden dynaamisuuden 1990- ja 2000-luvulla.

Lindbeck toimii edelleen *Ekonomisk debatt* -aikakauskirjan vastaavana julkaisijana. Tämä *Nationalekonomiska Föreningens* julkaisema aikakauskirja ilmestyy kahdeksana numerona vuodessa. Lehden tyyli ja taso on sellainen, jota voi pitää esikuvana *Kansantaloudelliselle aikakauskirjalle*.

Matti Pohjolan pitkän päätoimittajuuden aikana aikakauskirja on kehittynyt ruotsalaisen esikuvansa suuntaan. Aikakauskirjan lukijoilla on syytä kiittää Pohjolaa ansiokkaasta työstä. □